

POSTANOWIENIE

Dnia 10 maja 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Paweł Czubik (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Janusz Niczyporuk

SSN Mirosław Sadowski

w sprawie ze skargi pełnomocnika wyborczego Komitetu Wyborczego [...] na uchwałę Państwowej Komisji Wyborczej nr [...] z dnia 7 maja 2024 r. po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych w dniu 10 maja 2024 r.,

uznaje skargę za zasadną.

Janusz Niczyporuk

Paweł Czubik

Mirosław Sadowski

UZASADNIENIE

Uchwałą Okręgowej Komisji Wyborczej w G. z 6 maja 2024 r. w sprawie odmowy rejestracji zgłoszenia listy kandydatów komitetu wyborczego pod nazwą Komitet Wyborczy [...] w okręgu wyborczym nr [...] w wyborach do Parlamentu Europejskiego zarządzonych na dzień 9 czerwca 2024 r. OKW odmówiła rejestracji listy kandydatów zgłoszonej w okręgu wyborczym nr [...] przez Komitet Wyborczy [...], (dalej: „Skarżący” lub „Komitet”) z powodu nieuzyskania wymaganego poparcia wyborców.

Komitet wniósł odwołanie od ww. uchwały OKW w G., zarzucając jej naruszenie art. 210 § 2 w zw. z art. 338 ustawy z dnia 5 stycznia 2011 r. Kodeks wyborczy (t.j. Dz.U. z 2023 r. poz. 2408; dalej: „k.wyb.” lub „Kodeks”) i podjęcie uchwały przez OKW w G. przedwcześnie oraz wnosząc o dokonanie rejestracji listy

kandydatów Komitetu na posłów do Parlamentu Europejskiego w okręgu wyborczym nr [...].

Państwowa Komisja Wyborcza uchwałą nr [...] z 7 maja 2024 r. w sprawie odwołania Komitetu w okręgu wyborczym nr [...] w wyborach do Parlamentu Europejskiego zarządzonych na dzień 9 czerwca 2024 r. – działając na podstawie art. 218 § 2 w zw. z art. 338 k.wyb. – postanowiła oddalić odwołanie.

W uzasadnieniu swej uchwały PKW wskazała, że art. 210 § 2 w zw. z art. 338 Kodeksu, stanowi że komitet wyborczy, który z zachowaniem wymogów określonych w § 1, tj. dołączeniem do zgłoszenia wykazu podpisów poparcia co najmniej 10 000 wyborców, zgłosił listy kandydatów co najmniej w połowie okręgów wyborczych, uprawniony jest do zgłoszenia dalszych list bez poparcia zgłoszenia podpisami wyborców. Zgłoszenia list kandydatów przez komitety wyborcze bez zachowania wymogu, o którym mowa w § 1 uznaje się za skuteczne, jeżeli listy kandydatów zgłoszone z zachowaniem wymogów określonych w § 1 zostaną zarejestrowane co najmniej w połowie okręgów wyborczych.

W ocenie PKW, zd. 1 powyższego artykułu stanowi, że komitet, który zgłosił listy kandydatów co najmniej w połowie okręgów wyborczych, może zgłosić listy w pozostałych okręgach, bez wykazów podpisów przedkładając właściwej OKW stosowne oświadczenie o skorzystaniu z uprawnienia wynikającego z art. 210 § 2 w zw. z art. 338 k.wyb. Natomiast zgodnie ze zd. 2 tegoż przepisu lista kandydatów na posłów, która została zgłoszona bez wykazów podpisów poparcia wyborców, może zostać zarejestrowana tylko w sytuacji, gdy w co najmniej 7 okręgach listy kandydatów, do zgłoszenia których dołączone zostały wykazy podpisów poparcia co najmniej 10 000 wyborców, zostaną zarejestrowane.

Komitet do zgłoszenia listy kandydatów nie dołączył oświadczenia o skorzystaniu z uprawnienia wynikającego z art. 210 § 2 Kodeksu.

Zgodnie z pkt II.4 uchwały nr 218/2024 PKW z 21 kwietnia 2024 r. w sprawie wytycznych dla okręgowych komisji wyborczych, dotyczących przyjmowania zgłoszeń i rejestracji list kandydatów na posłów do Parlamentu Europejskiego w wyborach zarządzonych na dzień 9 czerwca 2024 r.: „niezwłocznie po przyjęciu zgłoszenia komisja bada je w regulaminowym składzie i ustala, czy zgłoszenie spełnia ustawowe wymagania. Wykonanie czynności technicznych związanych z

badaniem zgłoszenia, a w szczególności ze sprawdzaniem wykazów podpisów, komisja może powierzyć osobom, o których mowa w pkt 2 zdanie drugie. Odroczenie badania jest dopuszczalne wyłącznie w przypadku, gdy z uwagi na dużą liczbę zgłoszeń list kandydatów komisja nie ma możliwości niezwłocznego przystąpienia do badania. Jednakże w takim przypadku badanie zgłoszenia i rozstrzygnięcie w jego sprawie musi nastąpić nie później niż 3. dnia po przyjęciu zgłoszenia”. Zgłoszenie listy kandydatów na posłów do Parlamentu Europejskiego Komitetu zostało doręczone do OKW 30 kwietnia 2024 r., dlatego też Komisja bez zbędnej zwłoki przystąpiła do weryfikacji podpisów poparcia.

Wbrew twierdzeniom Skarżącego, OKW w G. nie była zobowiązana do wstrzymania się z wydaniem postanowienia w sprawie odmowy rejestracji listy kandydatów na posłów do Parlamentu Europejskiego do czasu spełnienia przez Komitet warunku określonego w art. 210 § 2 w zw. z art. 338 Kodeksu. Zgodnie bowiem z art. 216 § 2 w zw. z art. 338 k.wyb., jeżeli liczba prawidłowo złożonych podpisów wyborców popierających zgłoszenie listy kandydatów jest mniejsza niż wymagana w Kodeksie, okręgowa komisja wyborcza postanawia o odmowie rejestracji listy kandydatów. Przepisy k.wyb. nie dają zatem okręgowej komisji wyborczej podstawy do oczekiwania na rozstrzygnięcia innych okręgowych komisji wyborczych w zakresie rejestracji list danego komitetu wyborczego.

PKW zauważyła, że zgodnie z pkt II.4 ww. uchwały nr 218/2024 PKW z 21 kwietnia 2024 r., „w przypadku zgłoszenia listy kandydatów bez poparcia zgłoszenia podpisami wyborców, na podstawie oświadczenia o skorzystaniu z uprawnienia, o którym mowa w art. 210 § 2, przez komitet wyborczy, którego listy kandydatów zgłoszone na podstawie podpisów poparcia nie zostały jeszcze zarejestrowane co najmniej w połowie okręgów wyborczych (tj. 7), komisja przyjmuje zgłoszenie, lecz wstrzymuje się z jego rozpatrzeniem do czasu ustalenia przez Państwową Komisję Wyborczą, czy dany komitet spełnia warunek określony w art. 210 § 2 zdanie pierwsze. Wcześniejsze rozstrzygnięcie komisji w tej sprawie jest niedopuszczalne”. Jest to jedyna sytuacja, gdy okręgowe komisje wyborcze mogą wstrzymać się od podjęcia uchwały o odmowie rejestracji listy kandydatów.

W dniu podjęcia uchwały przez OKW w G., tj. 6 maja 2024 r., Komitet nie spełniał warunku określonego w art. 210 § 2 k.wyb., na co w odwołaniu wskazał sam Skarżący.

Dlatego też Okręgowa Komisja Wyborcza w G., po przeprowadzonej weryfikacji podpisów i stwierdzeniu, że zgłoszenie listy kandydatów na posłów do Parlamentu Europejskiego nie spełnia wymogu, o którym mowa w art. 343 Kodeksu, a czego wnoszący odwołanie nie kwestionował, zobowiązana była do wydania uchwały w sprawie odmowy rejestracji listy kandydatów komitetu wyborczego pod nazwą Komitet Wyborczy [...] w okręgu wyborczym nr [...].

Dlatego też zarzut przedwczesności uchwały Okręgowej Komisji Wyborczej w G. jest nieuprawniony.

W tym stanie rzeczy Państwowa Komisja Wyborcza postanowiła jak wyżej.

Pismem z 8 maja 2024 r. K.S., pełnomocnik wyborczy Komitetu Wyborczego [...], wniósł skargę na ww. uchwałę nr [...] PKW z 7 maja 2024 r.

Zaskarżonej uchwale zarzucono:

1. naruszenie art. 216 § 2 k.wyb. poprzez jego błędne zastosowanie w sytuacji, w której Okręgowa Komisja Wyborcza w G. wszczęła procedurę, o której mowa w art. 217 § 1 k.wyb. i nie zastosowała art. 217 § 2 k.wyb.;

2. naruszenie art. 210 § 2 w zw. z art. 338 k.wyb. w zw. z art. 7 oraz art. 32 ust. 1 Konstytucji RP polegające na odmowie zarejestrowania listy kandydatów na posłów do Parlamentu Europejskiego, pomimo uzyskania przez Komitet uprawnienia o którym mowa w art. 210 § 2 Kodeksu.

W oparciu o powyższe zarzuty – rozwinięte następnie w uzasadnieniu środka zaskarżenia – wniesiono o uwzględnienie skargi i uchylenie zaskarżonej uchwały oraz zobowiązanie OKW do zarejestrowania listy kandydatów na posłów do Parlamentu Europejskiego w okręgu wyborczym nr [...]. Alternatywnie, z ostrożności procesowej, wniesiono o uchylenie zaskarżonej uchwały oraz uchwały OKW z 6 maja 2024 r. w sprawie odmowy rejestracji zgłoszenia listy kandydatów komitetu wyborczego pod nazwą Komitet Wyborczy [...] w okręgu wyborczym nr [...] w wyborach do Parlamentu Europejskiego zarządzonych na dzień 9 czerwca 2024 r. i zobowiązanie OKW do przeprowadzenia ponownej weryfikacji zgłoszenia ww. listy przez Komitet.

Pismem z 9 maja 2024 r. PKW złożyła odpowiedź na skargę, wskazując na bezzasadność podniesionych zarzutów i wnosząc o oddalenie skargi.

Sąd Najwyższy zważył co następuje:

Niniejsza skarga jest zasadna i podlega uwzględnieniu.

Sąd Najwyższy rozpoznał skargę rozważając dokładnie – jak się okazało w toku analizy – jej usprawiedliwione zarzuty. Ze względu na specyfikę procedury sądowej w sprawach ze skarg na uchwały PKW, a zwłaszcza zastrzeżone ustawowo krótkie terminy na rozpoznanie środków zaskarżenia, pisemne motywy orzeczenia zostaną ograniczone do niezbędnego zakresu.

Zgodnie z art. 343 k.wyb., lista kandydatów na posłów do Parlamentu Europejskiego powinna być poparta podpisami co najmniej 10 000 wyborców stale zamieszkałych w danym okręgu wyborczym. Przepisy art. 210 § 2 i 3 stosuje się.

Z kolei w myśl art. 210 § 2 Kodeksu, komitet wyborczy, który z zachowaniem wymogów określonych w § 1, zgłosił listy kandydatów co najmniej w połowie okręgów wyborczych, uprawniony jest do zgłoszenia dalszych list bez poparcia zgłoszenia podpisami wyborców. Zgłoszenia list kandydatów przez komitety wyborcze bez zachowania wymogu, o którym mowa w § 1 uznaje się za skuteczne, jeżeli listy kandydatów zgłoszone z zachowaniem wymogów określonych w § 1 zostaną zarejestrowane co najmniej w połowie okręgów wyborczych.

Z akt sprawy wynika, że skarżący Pełnomocnik Wyborczy Komitetu Wyborczego Wyborców Bezpartyjni Samorządowcy – Normalna Polska w Normalnej Europie spełnił wymóg, o którym mowa w art. 210 § 2 k.wyb., a więc zgłosił listy kandydatów co najmniej w połowie okręgów wyborczych (informacja ze strony internetowej PKW „Wykaz komitetów wyborczych, spełniających warunek określony w art. 210 § 2 w związku z art. 338 Kodeksu wyborczego w wyborach do Parlamentu Europejskiego zarządzonych na dzień 9 czerwca 2024 r.”, gdzie skarżący Komitet figuruje pod poz. [...] – https://pkw.gov.pl/uploaded_files/1715104583_wykaz-komitetow-art210-2.pdf; dostęp: 10 maja 2024 r., godz. 11:47; wykaz został także dołączony do skargi – k. 19 akt sądowych). W tych warunkach zaskarżoną uchwałę, która wydana została

7 maja 2024 r., uznać należy za przedwczesną, a przede wszystkim za sprzeczną z danymi ogłaszanyymi przez samą PKW. Zasadniczo należy uznać za zasadne wywody skargi co do możliwości skorzystania z uprawnienia, o którym stanowi art. 210 § 2 k.wyb., nie może decydować koincydencja czasowa działania poszczególnych okręgowych komisji wyborczych (dosłownie: kwestia „szybkości” działania konkretnych OKW). Proces skutecznego zgłaszania list kandydatów z perspektywy ogólnopolskiej musi być koordynowany przez PKW, czego wyrazem jest przywołany już „Wykaz komitetów wyborczych, spełniających warunek określony w art. 210 § 2 w związku z art. 338 Kodeksu wyborczego w wyborach do Parlamentu Europejskiego zarządzonych na dzień 9 czerwca 2024 r.”

Skoro sama PKW przyznała, że skarżący Komitet spełnił wymóg z art. 210 § 2 k.wyb., to fakt ten musi skutkować uchyleniem zaskarżonej uchwały i rejestracją listy kandydatów na posłów do Parlamentu Europejskiego Komitetu Wyborczego [...] w okręgu wyborczym nr [...].

Wpływ na treść rozstrzygnięcia Sądu Najwyższego w składzie orzekającym miały w pierwszej kolejności regulacje konstytucyjne, w tym zwłaszcza powołany w skardze art. 32 Konstytucji RP, statuujący zasadę równości. W myśl tego przepisu nikt nie może być dyskryminowany w życiu politycznym, społecznym lub gospodarczym z jakiejkolwiek przyczyny. Potencjalne utrzymanie w mocy zaskarżonej uchwały PKW w sposób oczywisty godziłoby w zasadę zawartą w tym przepisie.

Skarżący wniósł o uwzględnienie skargi i rozstrzygnięcie Sądu Najwyższego, jak sprecyzowano *in fine* części historycznej uzasadnienia. Należy jednak zauważyć, że z samej litery prawa (art. 218 § 4 k. wyb.), w przypadku uwzględnienia skargi, wynika obowiązek dokonania stosownej rejestracji listy kandydatów w zaskarżonym zakresie.

Mając powyższe na względzie, Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji postanowienia.

[ms]

(r.g.)